

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів і молодих вчених СумДУ

ПЕРШИЙ КРОК У НАУКУ

Матеріали
VIII студентської конференції
(Суми, 11 грудня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ЦІННОСТІ В ПОЕЗІЇ ДАНИЛА БРАТКОВСЬКОГО

К. А. Хачатар'ян, Сумський державний університет, ЖТ – 61

Постать і творчість Данила Братковського донині залишаються малодослідженими в українському літературознавстві, незважаючи на те, що як учений і поет він був шанобливо згаданий ще літописцем Самійлом Величком у його відомій праці за високе благочестя і моральність. Автор збірки «Світ, розглянутий по частинах» та його доробок привертали увагу багатьох дослідників-науковців, письменників. Зокрема, саме його життєвій трагедії була присвячена драма М. Старицького «Остання ніч».

Д. Братковський творив за правилами барокової поетики, апелював до світових класиків, мав своєрідну філософію. Поет розглядав такі моральні чесноти як дружба, чесність, скромне життя, працьовитість, вірність ідеалам, патріотизм, повага до людської гідності, рівність у шлюбі, родинний затишок тощо і вважав їх найвищими людськими цінностями. Він критично ставився до ненажерливості, пихи, заздрості, лихослів'я, шляхетського свавілля, національного і соціального гніту.

Актуальність дослідження полягає в необхідності відродити в духовному світі української молоді давні лицарські чесноти, простежити спадкоємність і незнищенність морально-етичних цінностей, яких у суворому сьогоденні дуже потребує наше суспільство.

Мета роботи – дослідження та цілісний аналіз поезії Данила Братковського, зіставлення двох морально-етичних світів барокової доби й сучасності.

Ряд віршів Д. Братковського присвячений переконанню, що саме з добра виникає розум («Цей навіжений, а другий шаліє»), що добра людина найчастіше чинить розумно й справедливо.

У збірці «Світ, розглянутий по частинах» також часто зустрічаємо засудження безмежної необдуманної «вільності» («Дав Пан-Бог вільність в Польщі шляхтичові»), яка руйнує суспільний порядок і призводить до конфліктів.

Із позиції людини свого часу Д. Братковський протестував проти меркантильності («І мудрі, і дурні, якщо нужденні»), сили влади і грошей («Диспут убогого з паном»).

Поет гостро висміював продажність на виборах («Сеймик»).

Чи не лєвова частка уваги митця приділена суспільно-побутовим проблемам, зокрема пияцтву («Хміль те чинить»), родинним сваркам, нерівним шлюбом («З чого зроблено жінку», «Порада», «Змовини старого з молодою»).

Д. Братковський засуджував подружню невірність, ревності, психологічне насильство («Жінка гнівлива»).

Поета непокоїла тема людської заздрості в суспільстві. Він розглядав її як один із найбільших гріхів («Грошей стало мало»).

Чи не найважливішою морально-етичною цінністю митець вважав гармонію в стосунках між різними поколіннями: шанобливе ставлення до старших, повагу до молодших. Цей мотив, зокрема, розкривається у поезії «Як старий умира, молодь ум прибира».

Автор підтримував роботящих людей, вбачав у праці щастя. А до ледачих, тих, хто постійно чекає манни небесної, Д. Братковський не приховував своєї антипатії, використовуючи інвективу («Життя у місті»).

Засмучувала поета й здатність людини підійматися по суспільних щаблях за рахунок інших, корисливість («Насталість світу», «Бенкет на Сеймику»).

Д. Братковський кинув виклик роздвоєності людської натури, однак виправдав її недосконалістю буття.

У його творах часто зустрічається мотив сердечного співчуття до нужденних, знедолених, скривджених, даються слушні поради («Нові палаци»).

Очевидним є апелювання Д. Братковського до суспільної справедливості, через що, власне, він і загинув.

Використовував Д. Братковський і мотив фаталізму («Завтра голий, хто при золоті»), залежності людини від Бога.

Незважаючи на шляхетське походження поета, його завжди хвилювала доля посполитих та козацтва. Сама поезія Д. Братковського стала взірцем літератури барокового періоду, втіленням кращих його рис.

Науковий керівник – к. філол. наук Г. П. Калантаєвська